

บทที่ 13

การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศสังคม

โลกสังคมนิยมหรือโลกกลุ่มที่สอง ประกอบด้วยประเทศต่าง ๆ รวม 21 ประเทศ คือสาธารณรัฐสังคมนิยมโซเวียต แอลเบเนีย บัลแกเรีย เชโกสโลวะเกีย สาธารณรัฐประชาธิปไตยเยอรมัน (เยอรมันตะวันออก) ฮังการี โปแลนด์ โรมาเนีย ยูโกสลาเวีย ฟินแลนด์ สาธารณรัฐประชาชนมองโกเลีย สาธารณรัฐประชาชนจีน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนเกาหลี (เกาหลีเหนือ) สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว กัมพูชาประชาธิปไตย อัฟกานิสถาน คิวบา อังโกลา โมซัมบิก และเอธิโอเปีย

ความเจริญทางเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศสังคมนิยม

ลักษณะเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศสังคมนิยม ในปี พ.ศ. 2490 พวกคอมมิวนิสต์ได้จัดตั้ง “สภาเพื่อการช่วยเหลือทางเศรษฐกิจซึ่งกันและกัน” ขึ้นประกอบด้วย สาธารณรัฐสังคมนิยมโซเวียต สาธารณรัฐประชาชนโปแลนด์ สาธารณรัฐสังคมนิยมเชโกสโลวะเกีย สาธารณรัฐประชาชนฮังการี สาธารณรัฐสังคมนิยมโรมาเนียและ สาธารณรัฐประชาชนบัลแกเรีย ตั้งขึ้นเพื่อต่อต้านนโยบายช่วยเหลือทางเศรษฐกิจแก่ประเทศยุโรปของสหรัฐอเมริกา ต่อมาสาธารณรัฐประชาธิปไตยเยอรมันและสาธารณรัฐประชาชนแอลเบเนียก็เข้าร่วมด้วย สาธารณรัฐสังคมนิยมโซเวียตได้ชักชวนให้ทำการค้าขายเฉพาะในกลุ่มเศรษฐกิจของสมาชิก จึงผูกพันกันอย่างใกล้ชิด

ในปัจจุบันลักษณะทางเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศคอมมิวนิสต์ไม่เข้มแข็งเหมือนสมัยของสตาลิน เพราะรัฐคอมมิวนิสต์ยังใหม่และอ่อนแอ แต่พอแข็งแรงก็เริ่มดีตัวออกห่างจากรุสเซียทำให้อุสเซียต้องใช้กำลังทหาร แต่ก็ถูกประณามและคัดค้านอย่างมาก

ระบบเศรษฐกิจของสาธารณรัฐสังคมนิยมโซเวียต ปัจจุบันเป็นประเทศมหาอำนาจทางอุตสาหกรรมอันดับที่ 2 ของโลก นับได้ว่าสาธารณรัฐสังคมนิยมโซเวียตประสบความสำเร็จและก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ

ในปี พ.ศ. 2461 เศรษฐกิจสาธารณรัฐสังคมนิยมโซเวียตตกต่ำมาก รัฐบาลบอลเชวิคจึงได้เริ่มระบบเศรษฐกิจแบบของตนเอง โดยยึดกิจการอุตสาหกรรมทุกอย่างใน

ประเทศมาเป็นของรัฐ แต่นโยบายนี้ก็ไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ฉะนั้นในปี พ.ศ. 2464 รัฐบาลจึงยอมให้ประชาชนมีส่วนในกิจการค้าบ้าง ต่อมาในเดือนตุลาคม ปี พ.ศ. 2471 สตาลินได้เริ่ม “แผนการเศรษฐกิจตามโครงการ 5 ปี ครั้งแรก” จุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมหนักให้เจริญรุ่งเรือง ซึ่งเป็นของรัฐดำเนินกิจการเอง องค์กรต่าง ๆ เหล่านี้มีอิสระที่จะตกลงใจเกี่ยวกับการผลิตขาย และจัดการกับรายได้เอง คนงานทุกคนมีผลประโยชน์ส่วนหนึ่ง ในผลประโยชน์ทั้งหมดขององค์กรหรือบริษัท (Worker self management) วิธีการนี้ทำให้ประชาชนกระตือรือร้นมีความตั้งใจที่จะให้บริษัทเจริญ ส่วนกลางของยูโกสลาเวียนี้ได้มีการควบคุม เรียกว่า Agricultural Combine Work Organization เพื่อให้การผลิตสมบูรณ์ทั่วประเทศ

การเศรษฐกิจของประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน สภาวะในทางเศรษฐกิจ ประชาชนต้องการที่ดินสำหรับทำกิน มีการเน้นหนักเกี่ยวกับพืชที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง ในการดำรงชีวิต แต่ถึงกระนั้นก็ยังผลิตอาหารไม่พอกับความต้องการ ส่วนในด้านการอุตสาหกรรมได้พัฒนาขึ้นไปเรื่อย ๆ อุตสาหกรรมหลัก คือ ทอผ้า แบ็งมันสำปะหลัง ไม้ขีดไฟ ฟอกหนัง เหล็กกล้า โรงงานอุตสาหกรรมเหล่านี้จะมีขนาดใหญ่โตมาก ในปัจจุบันพยายามส่งเสริมการกลั่นน้ำมันด้วย

ปี พ.ศ. 2515 ได้ส่งสินค้าออกประเภทอุตสาหกรรมและผลิตผลที่ได้จากแร่ธาตุ ประมาณร้อยละ 65 ส่วนผัก ผลไม้ ข้าวเจ้า ออกสู่ตลาดฮ่องกงร้อยละ 23 ญี่ปุ่นร้อยละ 16 สิงคโปร์ร้อยละ 6 สินค้าเข้าจากญี่ปุ่นร้อยละ 24 แคนาดาร้อยละ 10 สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมันร้อยละ 6

ท่าทีใหม่ทางเศรษฐกิจของประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ปัจจุบัน สาธารณรัฐประชาชนจีนดำเนินนโยบายเปิดประเทศ ได้สร้างความสัมพันธ์กับนานาประเทศอย่างกว้างขวาง ฉะนั้นนโยบายด้านเศรษฐกิจของประเทศจึงต้องเปลี่ยนแปลงไปด้วย

ในขณะที่สาธารณรัฐประชาชนได้ใช้แผนพัฒนา 8 ปี (พ.ศ. 2521—2528) ในการพัฒนาประเทศ โดยกำหนดวัตถุประสงค์เอาไว้ว่า “เพื่อให้เศรษฐกิจของชาติเจริญก้าวหน้าอยู่ในอันดับชั้นนำของโลก ภายในปี ค.ศ. 2000 หรือ พ.ศ. 2543”

การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของโลกสังคมนิยม

โลกสังคมนิยมได้จัดตั้งสภาเพื่อการช่วยเหลือทางเศรษฐกิจซึ่งกันและกัน (Council for Mutual Economic Assistance หรือ COMECON หรือ CMEN)

กำเนิด ตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2492 เป็นการดำเนินงานตามแผนของสาธารณรัฐสังคมนิยมโซเวียต เพื่อเชื่อมโยงนโยบายเศรษฐกิจของยุโรปตะวันออกเข้าด้วยกัน

วัตถุประสงค์

- เพื่อความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและความมั่นคงทางการเมือง
- เพื่อต่อต้านนโยบายของสหรัฐอเมริกาซึ่งให้ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจแก่ประเทศในยุโรปตามแผนการมาร์แชล

สมาชิก มี 8 ประเทศ คือสหภาพสาธารณรัฐสังคมนิยมโซเวียต สาธารณรัฐประชาชนโปแลนด์ สาธารณรัฐสังคมนิยมเชโกสโลวะเกีย สาธารณรัฐประชาชนยังการี สาธารณรัฐสังคมนิยมโรมาเนีย สาธารณรัฐประชาชนบัลแกเรีย สาธารณรัฐประชาธิปไตยเยอรมันและสาธารณรัฐประชาชนแอลเบเนีย

ผลที่สมาชิกจะได้รับ

- ช่วยให้เศรษฐกิจของประเทศเหล่านี้ผูกพันกัน ทำให้มีความสัมพันธ์ทางการเมืองและอุตสาหกรรมอย่างใกล้ชิด
- ช่วยสร้างพลังอำนาจและดวงศุลของฝ่ายสังคมนิยมและฝ่ายโลกเสรี
- สาธารณรัฐประชาชนแอลเบเนียไม่ค่อยได้รับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจจากองค์การนี้มากนัก เพราะไม่มีพรมแดนติดต่อกับกลุ่มสมาชิก

คำถามทบทวน

1. โลกสังคมนิยมหรือโลกกลุ่มที่สองประกอบด้วยประเทศต่าง ๆ 21 ประเทศ ให้บอกมา 12 ประเทศ
2. ลักษณะความเจริญทางเศรษฐกิจของกลุ่มโลกสังคมนิยมเป็นอย่างไร อธิบายโดยสังเขป
3. ให้สรุปลักษณะเศรษฐกิจของประเทศต่อไปนี้ โดยสังเขป
 - ก. สาธารณรัฐสังคมนิยมเชโกสโลวะเกีย
 - ข. สาธารณรัฐประชาธิปไตยเยอรมัน
 - ค. สาธารณรัฐประชาชนโปแลนด์
 - ง. สาธารณรัฐสังคมนิยมยูโกสลาเวีย